

ՅԱԿՈԲ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

ՃՆԱ` ԿԱՅԵՐ, ԻՆԱ` ԿԱՅԵՐ

Հիմա, երբ որդես Հալէտ ծնած ու մեծցած հայ, Եկած եմ ու Հայաստան կապրիմ, ուզեմ-չուզեմ ամէն օր բաղդատական նը կընեմ Հալէտի ու Երեւանի կենանի զանազան երեւոյթներուն միջեւ: Բաներ կան, ուր Հալէտը կը գերադասովի մտիս մէջ, երբեմն ալ հակառակը կը դադարի: Այս օրերուն, այսինքն՝ Ապրիլ ամսուան մէջ՝ Ս. Զատկուան տօնակատարութեան եւ Յեղասղանութեան տարթիցին առիթներով, երբ աջ-ձախ կը նայիմ ու կը տեսնեմ, որ բոլոր գործաստուիները, վաճառատուներն ըստ բաց են, կը զարմանամ:

Զաևկուան առթի Հավելի մէջ դրցողները շաբաթ մը ամբողջ արձակուրդ կունենային, ահա՝ այսպէս՝ Զաևկուան նախորդող չորեցաքի օր բոլոր դրցողներու աւակետուրիմը եկեղեցի կը տարներ Սուրբ հաղորդութեան, ու կը սկսէր արձակուրդը, որովհետեւ յաջորդո՞ր՝ հինգօւաքի ուսնկուայի օրն էր, ուրբաթ՝ խաչելութեան, շաբաթ խրման օր, կիրակի՝ Յարութեան, երկուշաքի՝ մեռելոց, երեցաքի երրորդ օր Զաևկական ու չորեցաքի՝ Վերադարձ դրցոց: Իսկ Հայաստանի մէջ ոս մէկ արձակուրդ:

Աւելի՞ո՞ր են այս օրերը, ոչ, դդրցականները կը սոր-վին իւրաքանչիւր օրուան խորհուրդը: Կը կասկածիմ ո՛-
այստեղ որեւէ դդրցի մէջ կը բացարովի օրուան իմաս-
տը, եւ ուեւէ դդրցական աշակերտ կը գիտնայ, թէ այ-
սինչ օրն ի՞նչ տօնական օր է :

Դասան Արդիլեան եղենի յիշատակման օրը, որ այս տարի կիրակին զուգադիմելով հանդերձ, երեւանեան ո՞ր վաճառառունը որ հարցուցի՝ Վաղը բաց է, այս ըստին... Արդի 24-ի օրն ալ... զարմանալի չէ, այլ՝ զայրանալիք: Ինչո՞ւ այս սարբերութիւնները: Մենք, որդեմ բռնագաղթուածներու, վերապրածներու անմիջական սերունդ, մեր ծնողներէն սացած ենք աւանդը եւ եղած ենք աւանդաղահ, ծայրայելորդէն դահելով մեր ազգային հիւայասկրութիւնները, լեզուն, բարերը, սովորութիւնները, կրօնական ծէսերը, ազգային միակ հարստութիւնները, չեր կընաւ գողոցովի մեր ծնողներէն գաղթի ժամանակը ու յետոյ: Պահեցիմ մեզի փոխանցուածները ամենայն սրբութեամբ, նոյնիսկ չափազանցեալ:

Բոլորս՝ հայկական դրանց, եկեղեցի, ակումբ. գնում-ները՝ հայկական խանութներ, սափիրիչ՝ հայ, դերձակն ու կօծկակարը՝ հայ, բժիշկը՝ հայ, օրաքերը՝ հայկական, մեր անունները՝ հայկական, ամուսնութիւնները՝ միայն հայու հետ... Նորածինները՝ հայկական անուններով, կնումբ, դսակ, քաղում՝ եկեղեցական կարգով։ Այսեն այսպէս չէ, նոյնիսկ ճահազդ ըստածք գոյութիւն չունի, երբեմն հոգեհանգիս կը կատարեն բահանայ մը տուն կանչելով, կամ սպոյ սրահներու մէջ։ Այսեղի սուրբահայերը դեռ կը դահեն իրենց իշտայառուկ սպորութիւնները, կնումբ, դսակ, քաղում՝ եկեղեցական կարգով։

Մենք կը համունեն, որ Յայստանի մէջ այդ բոլոր անտեսուած են, նոյնիսկ անոնց յիշատակումը չը-լլար, բայց որ եօթանասուն տարի սովետական կեանով պարտած են եւ ակամայ ժառանգած այդ բարեկեն ու սովորյթները: Այս՝ մէկ: Եւ երկրորդ՝ մարդիկը իրենց հո-ղին Վրայ են, այդ բոլոր բուածներ, որոնք հայապա-դանճան կը սատարեն, անհրաժեշտ չեն նկատե այս-տեղ, լեզուն ահաւոր վիճակի մէջ է, իրենց անունները խառնարան կը յիշեցնեն, ինչ ազգութիւն ուզես կայ ա-նոնց մէջ: Օսարի հետ ալ կանուսնանան, իրենց համա-կանանց տօնը աւելի արժեքաւոր է, բայց Ո. Ծնունդը, Ս. Զահիկն ու Կարդանանքը: Հոյին Վրայ են ըսելով ան-ստեղով են մեր բարեկեն ու աւանդութերը:

Ազգ մը դահնակ ազդակներու մէջ ժառանգուած աւանդոյթները մէծ կարեւութիւն ունին, որովհետեւ անոնցմով է, որ ազգ մը կը տարբերի միասներէն եւ կը ուսահանան իր հիւանակութիւնները:

Հինձ՝ սա մեջտեղ նետուած թուրքիոյ հետ հաշտցման հարցը, ինչպահ ալ «առանց նախաղայմաններու» ըստի, վաղը «բարեկամութեան, սիրոյն»՝ «Սա գիրեթեն համեցէց ցեղազարդութեան թենան», դիսի ըստն համոզիչ լեզուով, «Եթերհններն» ալ դէմ դիսի ջըլլան հաւանաբար: Անոր կրնան հետեւիլ այլ «խնդրաններ»՝ ալ՝ արձաններ, լոզունգներ, հակարգական գիրեր ոչ-չափնել: Ե, ո՞ւր մնաց «Կը յիշեմ եւ կը դահանջեմ» ը Ուզաքիդ չափ յիշէ անձայն եւ առանց ցուցադրական արտայայտութիւններու, իսկ դահանջօֆ, ի՞նչ դահանջօֆ, չէ՞ որ վազ դիսի անցնիմօֆ ամէն իմչէ, չէ՞ որ մեմն թուրքիան պահանջօֆ ունիմէ:

Այդ դարագային մենք ոդիք համարձակի՞նք Թուրքիոց ճականին խարանուած «Տեղասղան» բառը սրբլուած է: Խարանը չի սրբուիր, գիտե, սակայն անոր փոխարեն «մերիններուն» ճականները ոդիք խարանուին, ի՞նչ գրութեամբ՝ դուք սութ: Մեր չափազանցեալ աւանդապահութիւնը մեզ բաւական անաղարս դահեց, իսկ այս եղանակին անհանդանու անտարետութիւնը գիրենք կրնայ ու ծագանան տանի:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՋԵԼՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Իրանում լույս տեսնող «Հարդ» օրաթերթի փոխանցմանը՝ հնգամյա շաբաթականությամբ անցկացվում է «Աշխարհաբափառ ազերիներ կոնքեսը» (WAC) ամրիի 22-ին նիս է գումարել Շուշիում՝ **Իլիա Ալիեվի** ու նրա ժեղակալի մասնակցությամբ։ Թերթի բնորոշմանը՝ միջոցառման խնդրահարույց դրվագներից է՛ Թուրքիա ճողովարած իրանի անջատողականությունը տարկողորդ որոշ իրանցիների մասնակցությունը, որոնք սոցցանցերի միջոցով համագումարի ետանականացման Աղբեջանի նախագահի ժեղակալուհու հետ իրենց գերազանցությունը հավերժացնելու դաշտի հությունը ունեցան։

Խոսն այս «կղզգեսի» ճամփար նախկինուու էլ իր աշխատանք ներն անփոփել է հակարանական հայտարարությունների հրապարակմամբ, ու անդամելիության դայըն ճանաներու շարունակել անխախտ դարբերականությամբ գումարելու հետքական նիստերը:

Խոսն այն «կոնգրեսի» մասին է՝ որ 2008 թվականին նույնամես հրավերներ էր ուղարկել անջատողական նություն աշխարհում մի շարք իրանցիների, ինչը դիվանագիտական խիստ ձեռակերպումներով հակադարձվեց ու դաշտում առաջ գտնվեց անհաջողությունը:

Անջատողականների ներկայությունը Շուշիում եւ նրանց նկատմամբ Բարվի իշխանությունների շերմ Վերաբերմունքի, ամենայն հավանականությամբ, որուակի ուներդներ եւ տարրնեակում:

«Հարդ» օրաթերթի հետ զրոյց
ժամանակ ազգագրագետ Էնվա
Ռուսմանովը Շուշիում անցկացված
միջոցառման ճասին խոսելիս
նախ անդրադարձել է Թուրքիայի
թերակատարությանն, ու նույնությունը
«Զնայած Իրանի, եւ հասկաղեան
նորագոյն շշանում Թուրքիայի միջա-
թեւ բարիորագիական հարաբերությունները»:

ՀԵԿ ՎԱՐԼԱՆԻՉԻ ԽՆԴԻՐ ԵՆ ՈՒՏԵՆՈՒՄ, ՄԵՄՐՈՒՅԻ ՆՈՐ ԿԱՍՏՈՎԱՆԻ ՄԱՍԻՆ ԵՆ ԻԻՇՈՒՄ

Կառավարության Երեկով միսի ժամանակ մերօյս
իշխանապետները նորից, դարձյալ, կրկին, երից ու առ
դեն Երևանի հազարերորդ անգամ անդրադարձել են մետրոյի
յի նոր իրեւ թե կառուցվելիք կայարանին: Նախկին
փոխվաշտաբի Տիգրան Ավինյանը նույնութես, որ, ու
դեռ, Երևանի բաղաբանես դաշնալու մեծագույն հա
վակնություններ ունի, ազդարատել է, թե մետրոյի՝ Աջափ
նյակում կառուցվելիք կայարանի օսիագործմանը ին
մասց: 2018 թ. բաղաբան Վերադասվրումներից ի վե
սիկող Փաշինյանի իշխանության անդամները, հասա
րակությանը ոյցելու ու ցանկալին որդես ուռափելի ի
րականություն ներկայացնելու նոլուցով տարված, մետ
րոյի նոր կայարաններ կառուցելու մասին իրա հեր
չալով են խոսում: Զաղաբաղետարանում դաշտուն
անցնող ամեն մի «չինովին» իր սրբագույն դարսեն
հաճարում խոսել դրա մասին: Ասես մըրույթ լինի՝ ու
մերու կառավարության մասին ամեն սերեցի ուստի կա

«Յնրաց խրախճանֆ Արզախում»

սական «Сири» օրաթերթի այսպես է վերնագրել Ծուշիում
նցկացված հակաիրանական միջոցառման մասին
իր հրապարակումը

թյուններ են ձեւավորվել, սակայ
թուրքիան մի խումբ իրանցի անջա
տղականների աղաստան տալու
բացի որոշակի հնարավորությունն
ներ է տրամադրել Վերջիններին՝ հո
վանավիրելով «ԹաՎրիզ» անվա
նումով Վերլուծական կենսոնի գոր
ծուներությունը, որտեղ հավաքվել են
հանրությանը ոչ հայտնի մարդիկ, ո
րոնք ոչ են տեսաբան են, ոչ էլ բարա
կան որդիկ. որում նիսալորո նիսա

դարձ կապն այնքան ամուռ ու ան-
խախս է, որ նճան միջոցառումների
անցկացումը չի կարող դիմումուն
որպես հրանի տարածքային անքող-
ջականությանն սղանացող
վտանգ: Սակայն, միջոցառման
անցկացումը կարելի է գնահատել
որպես հրանի սահմանակից Ադր-
բեզանի կողմից թշնաման ու ան-
բարյացականություն արտահայտող
մերարենընթեց:

«Չարդ» օրաթերի հետ նոյն թե-
մայի շուրջ զրոյցի ժամանակ տե-
սակետ է արտահայտել նաև աղրե-
ջանագետ Ավալար Սեյֆ Էդ-դինին
եւ «Համագումարի» անցկացման
ժամաքանության մեջ երեք խնդրա-
հարուց հակադրանական ենթա-
տիս նկատել, որոնցից առաջինը
համարել է Իրանի համար առանձ-
նահատուկ նշանակություն ունեցող
Հայաստանի Սյունիքի նարգ դաս-
կերող միջոցառման լոգոն: Սեյֆ Էդ-
դինիի կարծիքով, բացառապես
աղրեջանցի գինը վորականներով ու
անվտանգության աշխատակիցնե-
րով զրադեցված Իրանին սահմա-
նակից Շուշի բաղադրի ընտրությունը,
որիտես միջոցառման անցկացման
վայր, նոյնույն ենթատիս էր դա-
րունակում: Եվ վերջապես, Իրանի
անջատողականների մասնակցու-
թյունը համագումարին, Սեյֆ Էդ-դի-
նիի նկատած հակադրանական
ուղղվածություն դարունակով եր-
րոր ենթատիսի էր:

Դուրս մաքանական էր.
Քիչցնենի, որ Շուշիում կազմա-
կերպված «ցնորաց խախտանից»
մի ժամի օր առաջ, WAC հրցորդ-
վող կազմակերպության խոսնակ
Թողրու Ալլահվերդիլին, մեկ այլ
հակադրանական Ենթատես դա-
րումակող հայտարարությանը էր
հանդիսանուելու խոսնանալով հա-
ջորդ նիստը գումարել Իրանի թափ-
րի նախարարության:

Իի իրար կողդի ու ավելի համզիշ խոստում կտա հասարակությանը, առա հենց նա կարժանանա «ամենահեղափոխական» դափնեղակին:

Եթեանի նախկին բաղաբանէց **Հայկ Մարությանն** ու նախկին գլխավոր ճարտարապետ **Արթուր Մեսչյանը** գրեթե «հորս արեւով» էին երդվում, որ ամեն բան արեւուն է, մնում է վագնները ռելետիկին դմեն: Դեռ չասած, որ Մեսչյանը հայտարում էր, թե Նորի զանգվածը Արո-վյան դուրակին կաղող ճողանուլու այուները մինչեւ 2019 թ. վերջ տեղադրված կլինեն: Այժմ փաստացի ոչ ճողանուլով՝ օրում կրակված այուները, ոչ երկարուղային ռելետը կան, ոչ էլ Մեսչյանն ու Մարությանը են դաշտունի: Միակ ռուսակի բանը ենթադրվելիք «Ա-զափինյակ» կայարանի էսիֆզն է, որ դրուսկի նման անդուլ ծածանվում է «հեղափոխական չինովնիկներ»:

ԿԱՐԵԼ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

իրանազես

Ապրիլի 26-ին Թեհրանում տեղի է ունեցել «Իրանի հվանական Դանրաբետության դիվանագիտական առաջելությունների վրա հարձակման հետաֆնառությունը միջազգային իրավունքի լուսիներին» խորագրով համաժողովը՝ Իրանի Արտաքին գործերի նախարարության մանուկի խոսնակ **Սայիդ Խարիբզադե** խոսնով՝ Վերջին տարիների ընթացքում Իրանի արտաքին գործերի նախարարությունը տարբեր երկներում ունեցել է նահատակներ եւ հարձակման է ենթարկվել՝ դիվանագիտների հոգեբանական կայունությունը խաթարելու նղատակով:

Հարկ է նետի, որ տարհները առաջարկվի:
Դարձ է նշել, որ տարհներ առաջ Լոնդոնում ահաբեկչական խնդիր կողմից իրանի դեսպանատան գրավումը սկիզբ որեց իրանցի դիվանագետի զոհվելու հիշատակման համար:

Կերննայի համատեսում որոշ հետաքրքրություն է ներկայացնում իրանապետական հարաբերությունների խորացմանը միտված դիվանագիտությունը: Օրեւ Բարոյ կատարած այցի ընթացքում իրանի արտահի գործերի նախարարի տեղակալ Մեհրի Սաֆարին Արդրեօնին դաշտում աների հետ բնակչել է համատեղ սնտեսական հանձնաժողովի կողմից վավերացված դայմանապորվածությունները, Երկողոյն ընթացիկ ծրագրերը, ինչպես նաև այսպես կոչված «Արդրեօնին կազմում Լեռնային Ղարաբաղի վերականգնման ծրագրի» եւ այլ հարցեր: Փատուն իրանական կողմը ինչ-որ չափով հետաքրքած է սահմանամերձ Լեռնային Ղարաբաղի՝ ադրեօնական ռազմակալված տարածում սնտեսական գործունեություն ծավալելու հարցում: Ըստ որում այդ ամենը նաև ներկայացվում է հարեւանների եւ տարածաշրջանի երլրների ու բարեկամների:

Պարոն Նախարար, «Թու-Թու, լզվել եք»

Խորհում ու խորուն հայացք է փորձում ճակատագրաված երթեմնի ուղացիչն ու առավել բան բրուտալ երեւալ: Պատօսմանության նախարար է, հասկանալի է, հնարավորինս լուսջ կերպարանով դեմք է հասարակությանը երեւա, ցույց տա, թե ի՞ր մի սաստող հայացքից շարժային զինծառայորից մինչեւ բարձրաստիճան սղա բարձրանում, ճակնամ է: **Սուրեն Պատիկյանն** օրեր զրամասերից մեկն է այցելել՝ գրեթե սպորտային հազորվաղություն: Ենթադրություն է՝ զինվորական համազգեստի գոյների մոտիվներով է զգեստը ընտել, բայց ազատ ոճի սարասն ու շաղիկը նաևնում ու բոլորովին այլ տրամադրություն են փոխանցում: Նախարարության տարածած լուսամկաներից երեւում է՝ նախարարի դաշտում ուսանձելուց հետո լոռեցի (լոռեցիներին, ի դեմ, միամին են անվանում) նախարարը նկատեած շերտերու մեջ:

Նկատելիրեն գիրացել է:
Ժամանակին Facebook սոցիա-
լական ցանցում ծիծաղաւոր ծի-
տեսանյութ կար, որտեղ Երևանի մո-
րք կատակով ասում էր. «Թու-թու-

Ի՞նչ են ակնարկում Թեհրանի դիվանագիտական սլավոնը

հետ հարաբերությունների զարգացման
ու խորացման համատեսում, որի վերա-
բերյալ հայտարակված է ԻՒՀ նախագահ
Երանեական Ռայականի կառավարության
ծրագրով:

Թերեւս իրանա-աղրեթօնական հարբերությունների առավել խորացման մասին է վկայում նաև Խաքիրզադեի այն դիտարկումը, թե Վերջին 10 ամիսների ընթացքում Երկու Երկրների միջեւ դայնանակրուգածություն է ձեռք բերվել բազմաթիվ համատեղ նախագծերի վերաբերյալ եւ հուսով է, որ առաջիկայում ականատես կահնեն որանց հրաւանագնան:

Եվ միայն շահերի համընկնումով կարելի է բացատել այն, որ Թեհրանում նախաղաւասվում են Ադրեզանի եւ Թուրքայի արտահն գործերի նախարարներ **Բայրամովի** ու **Զավութօղլուի** եւ նրանց իրանցի դաւոննակից **Աբդուլլահիանի** բանակցություններին, որն անկասկած, դիվանագիտական կարեւոր նախաձեռնությունն է:

Նախաճաշումքին է:
Իրանական դիվանագիտության մեկ
այլ սլաք է ուղղված է դեղի հարեւան
Հայաստանի Հանրապետություն, որի
նորանշանակ դեսպան Արտեմ Այվա-
զյանի համարակարերի նոռունցան

«ԱսՓալտին Են Վորում», զավոր՝ որդերզական Երով ու անսերադարձ

2018-ի բաղադրական վերադասավորումների օրերին, երբ ՀՀ երրորդ նախագահ Սերգեյ Սարգսյանին ու նրա թիմակիցներին մերժում էին այսօրվա «հեղափոխականները», ամեն բայլափոխի դագաղ, ծաղկաբակ ու սեր ժաղավեն էին փակցնուո՞ւ Երիտասարդ բաղդրութիչներին մահ ցանկանալով։ Այդ օրերին ցավով, իմ շրջապատի, ինչողեւ նաեւ մեր հասարակության զգալի հասվածն ուրախանում էր նկարագրված դատկերով։ Ursներու էի բարձրաձայնում էի, թե մարդու կյամքը բարձրագոյն արժեք է, նրան ոչ թե Փաշինյանի հանար «մատադ լինելու դատրասակամ» ճարդիկ, այլ Աստված է կյամք սվել, հետեւաբար հորդորում էի՝ որեւէ մեկին մահ չցանկանալ, բայց... Արդեն Նիկոլ Փաշինյանի՝ իշխանություն զայլուց հետո «սիրում եմ բոլորիդ, հղարտանուն եմ բոլորովի» ասող իշխանակիրները սկսեցին մաս թափ տալ ու ահաբեկել, թե բոլոր նրանց, որ կհանդգնեն «հեղափոխականներին» ասել՝ աչիդ վերեւում կամ կա, «ասֆալտին կփռնեն», «դատերին կծեփին»։ Փասորեն՝ ասել էին, այժմ էլ անում են։ Վաղը, մյուս օրը, չի բացառվում, իմ՝ որդես ազգի դավաճան լրագրողի, «Թաթիկներս կտրեն»։ Դրա մասին էլ են բարձրաձայնեւ։

Այս օրերին, Երբ հասարակության գիտակիցնածողը ու դատող համաձան անհանգստանում ու դատավետում է Երիտասարդ հիյ կնոջ՝ Վարչապետին ստուար առաջարկության զոհ դառնալու ողբերգական միջադեմության մասին:

արարողության ընթացքում նախագահ
երահիմ Ռայխսին ընդգծել է Թեհրա-
նի հետևողական ազարականությու-
նը, այն է՝ որեւէ ազետիսայի ընդդիմա-
նալը: Ավելին՝ Երկրի նախագահը որ-
դես օրինակ ներկայացրել է Իրանը,
որն ունենալով սկզբունքային դիրքոր-
ում՝ հակառակ պահանջման մեջ: Այս ազետիսային
եւ հեգենոն Երկրներին առհասարակ:
Ըստ էության դաշտոնական Թեհրանն
Իրանի նկատմամբ կիրառված ամերի-
կյան սննդասական դաշտամիջոցները
գնահատում է ազետիսայի դրսեւորում,
որը հայկական կողմի դեմքում կարելի
է նոյնացնել թուրք-ադրբեջանական
ուղղակի ռազմական ազետիսայի հետ
Արցախի Հանրապետության տարած-
ում: Այս ժեսակետից Իրանի նախա-
գահի խորհմաս ձեւակերպումը փաս-
տուեն նշանակում է ընդդիմանալ
զավթիչ ուժերին հայկական տարած-
ում:

Դեսաբրական է, որ Ռայխի մեկ այլ խոսքով՝ իրանը միշտ դաստղանել է ազգային ինքնիշխանության եւ դեռությունների տարածային ամբողջականությունը հարգելու իրավունքները։ Փասութեն դաստղական թերանը հավասարության նօան է փորձում դմել նըւգած երկու իրավունքների միջեւ՝ սվյալ դեմքում նախադասվությունը չտալով դրանցից որեւ նեւին։

Այսինքն, Թթերանի դիվանագիտական սլաքներից Երկուսը ակնարկում են Տնտեսական կապերի խորացում Թուրիայի եւ Ադրբեյջանի հետ, իսկ Երրորդ սլաքնի ՀՀ հետ հարաբերություններում կարեւորվում է յուրաքանչյուր ազրեսիայի ռնորդիանալու:

«ԱսՓալտին Են Վորում», զավոր՝ որդերզական Երով ու անսերադարձ

ողը, Նիկոլ Փաշինյանին աստվածացնող հատվածը, որ հիմնականում միջինից եղած կրթական մակարդակ ունի, կոկորդ եղածում, թե «այս էլ լավ է եղել, որ կնոջը «մեենայի տակ են գցել, սպանել»: Այս տողերը, ցավով, չափազանցված չեն, դրանք Facebook-յան գրառումներից են վերցված: Մեկնարանություն գրողները հիմնականում 60-65 ամաց կանայք են՝ մայրեր, սատկներ: Նրանցից մեկն էլ, օրինակ, զայրացել էր, թե «հնչ գործ ունի հիյ կինը փողոցում»: Դանուն Նիկոլ Փաշինյանի անձի ֆեստացման՝ նրա սիրուց կուրացած մարդիկ մեղադրում են Վերաբեր զոհ դարձած ու մայրանալ դատրասվող կնոջը: Սա վկայումն է այս բանի, որ մեր հասարակությունը, որին մենք հնամյա ազգ որ կումներ ենք տախս, հիվանդ է: Իսկ հիվանդ օրգանիզմը կամ դեմք է մեռնի, կամ աղբելու ժամանակական պիրահատական չափազանց բարդ միջամտությունից հետո:

ՍԵՎԱԿ ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐդԿԱՆԱԿԱՆ ՎՐԱԵՐԱԾՈՒՅԹ

Աղրիի 27-ին բացվեց Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ Փարավոն Միրզոյան՝ «Նկարիչը Եւ Էրուս» խորագրով գեղամկաների ցուցադրությունն ու կայացավ նոյնանուն դասկերագրի ընորհանքեսը:

Դյաստանի թերեյան ճշակութային միջության նախաձեռնությամբ կազմակերպված ցուցադրությունը բացահիկ է, ուստի այս գեղանկարչներից մի խանիսը ստեղծագործել են երտիկայի թեմայով, սակայն երբեւ այն չի ներկայացվել հանրապետության ցուցադրության:

Ներկայացվեց ուրոշ 45 աշխատանք. Դրանցում նկարիչը մարմնապերել է ֆիզիկական սիրո տիեզերական ներդաշնակությունը: Ստեղծագործություններում պարտացոլված են ոչ նիսխան գրկախառնության եւ բնիւու հաճրույրի դասեր, այլև զգացական սիրո վայելին տրված կնոջ և տղանարու կրիս կերպարներ՝ ներին ազատության եւ հաճույքի ժեօնադրումներով: Քամաշխարհային արվեստում այս թեմայի վերաբերյալ տարբեր մուտքեցնելու պահ: Փարավոն Միջույնար կողմնակից առաջնային գործադրություններում ընդգծելու մարդկային գերմ հարաբերություններն ու դոլարական:

Դյաստանի ժողովրդական նկարիչը մեկն է կերպարվեսի այն հայնի վարդեմներից, որ ընդունել է «քարոյականության խիս օրեններից» և շուրջ բառապուն տարի ստեղծագործում է նաեւ այդ թեմայով:

Հայաստանի Թերեյան մշակութային հիմքային նախագահ Ռուբեն Սիրզա- սանյանը ընդհանուրեց նկարչին բացա- րիկ ցուցահանդեսի առթիվ եւ ես մեկ- անգամ Վասահերթեց՝ Փարավոն Սիրզ- անը հայ դասական նկարիչներից է:

Հայաստանի նկարչների միջության
անխազական Սուրեն Սաֆարյանը ըստու-
ավագության ցուցահանդեսի բացման առ-
փելի եւ նույն, որ Փարավոն Միջությանն ա-
ղաքաս է իր ստեղծած արվեստում. ցուցադ-
րությունը որպէս վար աղաքաս է:

«Այս թեմային շատ զարգացնեցին Հայոց պատմության մեջ՝ առաջին անգամ հայոց ազգական պատմությունը հայության պատմություն է առաջակացնելու ժամանակաշրջանում»:

Միջնադարյան պատմությունները կազմում են առաջնահատ մաս այս պատմության մեջ:

«Այս հավաքածուն կեսդարյա ղամուլ-
թյուն ունի: Եռոս կյանքի թեման է: Ֆիզի-
կական սեր դառնում է հոգեվիճակ,
ճարդու սիր ճանապարհի օրինակ: Սեր
է կարող միայն ֆիզիկական լինել, դա
սիրու բոլեցիա է», - նշում է Պայասանի
ժողովրդական Ըկարիչն ու Վստահեց-
ում՝ եթե Ըկարչության մեջ էրու-էրնշ-

կա զգացմունքը չեղավ, արվեստը թույլ է:
Նկարիչը խոստվանում է՝ իրեն ամենաշատը հետաքրքրում է ժամանակը, իրադարձությունները, որոնց մասին պատմական առաջնային դերը պահպանվում է անփոփոխ և անփոփոխ կերպով:

«Հասեր կարծում են, որ ես կանաց նկարիչ եմ, բայց կիմք, միջօք, արեւը, լուսինը՝ բոլոր հաճախումներ եւ հավասարապղոր գեղեցկություն են, որոնք փորձում են նկարագրել իմ ժամանակի արվեստի մեջ»:

Գեղացությունը չափոր զաս գլուխությունը մեջ չէ, այն մարդկային օգացմունքների մեջ է»,-նույն է Փարավին Միրզոյանն ուստի մեկ անգամ հավաստիացնում՝ իր աստիճագրությունների գերակշռող մասը կանայք են, որոնցում նա տեսնում է

«Նկարիչը Եւ Եռուս». բացառիկ գուցադրություն Հայաստանի Թերեխան Մշակութային Ախությունում

մայրության, սիրո եւ հակասական այլ
գգացողություններ եւս:

Արվեստաբան, հոգեբանական գիտությունների թեկնածու **Զարուհի Մալյանն** ուրախ է, որ հայ արվեստի դասմության մեջ առաջին անգամ եռութիւնայի թեմայով ցուցադրություն է բացվում. չէ՞ որ այդ թեմայի կայուն ստեղծագործությունների շարք ունեն ինչուն հայտնի օսարազգի, այնուև էլ հայ նկարիչներ, օրինակ՝ Գրիգոր Աղասյանը: Արվեստաբանն ափսոսանոնք է նկատում, որ ժամանակակից ստեղծագործողներից որեւէ մեկին մոտ այս թեման չի արձարեսկում, ավելին՝ նույնիսկ մերկ մարմին չկա դրանցում: Զարուհի Մալյանը լիհույս է, որ այս ցուցադրությունը կոդեսնչի հայ նկարիչներին, որոնք ի վերջ դահնցներից եւ արվեստանցներից կհանեն այդ ստեղծագործությունները, իսկ թեման կազմի իրարժան արժանապես պահպան կատար կատարած աշխարհում:

«Կոնց գեղեցկությունը եւ արվեստի կոնց գեղեցկությունը տարբեր են: Նկարիչը դարձավիր չէ նկարել գեղեցիկը եւ լինել հաճելի, դարձադիր չէ, որ նրա ուղերձն էլ գեղեցկության մասին լինի: Նկարներում կան գեղեցիկ եւ ոչ այնքան գեղեցիկ մարմնով կանայք: Ժամանակականից արվեստը չի խոսում գեղեցիկի մասին, այլ արտահայտում է մարդու հոգեւանդիրականությունը այնպիսին, ինչպիսին կա, ուր կարող է լինել կիրք, սեր, ատելություն, ամեն ինչ»,-նույն է արվեստաբանությունը, որ ժամանակականից արվեստը կա ուղարկել առաջավայրը՝ հայոց:

տում չկա «ես բրոլիրին դուր գամ» մղումը։
Արվեստաբանի կարծիքով՝ Փարավոն
Միջրոյանը ստեղծում է անընդհատ փո-
փոխվող արվեստ։ «Չաս ինձնաշիր եւ յու-
րատեսակ, երթենն հակասական խառն-
վածքով, ինչը հատուկ է իսկական արվես-
տագեհի։»

Գրի առաջարանի հեղինակը արվեստագիտության թեկնածու **Եկատերինա Իգորի Ֆառվան** է, որը նոյնականացնելու դպրության բացմանն ու դասկերագիրի ստորագրմանը մասնակի է ընդունած կազմությունում:

Եկատերինա Իգոբառովան Փարավոն Միջոյնանի այս հավաքածուին ծանոթացնելու ժամանակ Ազգային Պատկերասահման գուցադրության ժամանակ. Վստահ է հեցնում իր երկրության հիմքած էնձ նկատմամբ չի ստեղծագործություններով: Կենց դա առիթ հանդիսացավ, որ երիտասարդ աշխատավոր հետարքը կատարելու նպատակը ստեղծագործություններով:

«Փարավինի Միջոյանը հեղոնիս է, սիրում է կյանքն ու կյանքի վայելմերը: Նրա արվեստը մի ամբողջ երկրագործություն է կմոցն ու նրա գեղեցկությանը», - նույն է Եկատերինա Խօնֆատովան ու նկատում՝ թե՛ս թելառուսական արվեստում եռով թեման լիարժե՞ի փակ չէ, բայց շատերն անցնում են բարոյական սահմանը եւ ավելի իհ են ուսադրություն դարձնում արվեստին. Փարավինի Միջոյանի մոտ այն լիարժե՞ի արվեստը է:

Նշեմ, որ «Սկարիչը եւ Էռուը» խորացրվ գուցադրությունը կազմակերպվել էր Քայաստանի Թեթյան ճակութային միության նախաձեռնությամբ։ Ցուցադրությունը բաց կիհնի մինչեւ ապրիլի 29-ը։

**ԲՐԻՍԿԻԵ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ
Հայաստանի Թեմեյան մշակութային
միության լրավական կենսորն**

«Սույա ՕրՓայանի Նոթատետը»

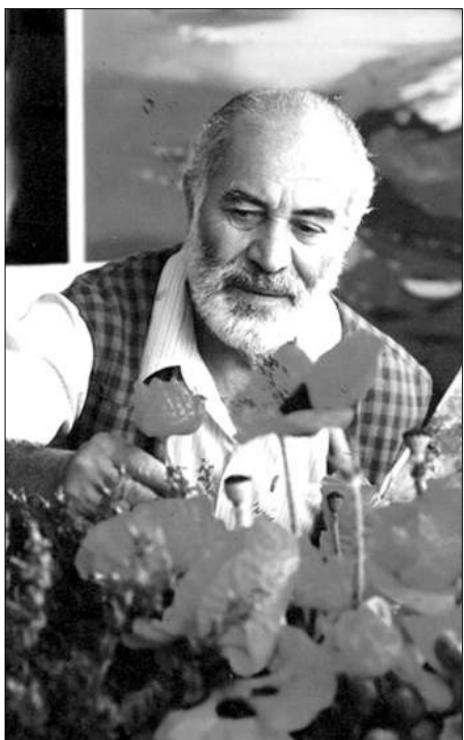
Սարդինիայի փառատոնում

յացսելիկ սաեւ հայության տարբեր խսդիրները:

Իտալակի արձակագրուիի Եւ Ակարչուիի **Սոնյա Օրֆայանը** ծնվել է 1958-ին, Լիքիայում, 1960-ականների վերջից բնակվում է Հռոմում: Նա հրատարակել է մի քանի հասոր, այդ թվում՝ «Դայաստանի խոհանոցը»: Ուղեռություն դեմք ժողովրդի խոհարական ճշակույթ», «Կար ու չկար. հեթիաբներ Դայաստան երկից», «Զանոն հեծած. Դայաստանի հեթիաբները», իսկ անցյալ տարի ֆրանսերեն թարգմանությամբ լույս է տեսել Օրֆայանի «Դայաստանի երեխաների խոսերը» («Գալինար» հրատարակչություն): Օրֆայանը նաեւ մի շաբ թատրախաղերի հեղինակ է, որ մեկնաբանել են իտալացի Եւ ֆրանսիացի դերասաններ:

Դաշնակահարուի եւ Եղահան Իրմա Թուջյանը ծնվել է Լիբանանում, Երածաւկան կրթությունն ստացել է Փարիզում: 1990 թվականից աղոռն է Կայսրիում: Թողարկել է իր Երածաւկան ստեղծագործությունների եւ դաշնամուրային կատարմների հինգ ձայնասկավառակ՝ «Դիմանկարներ» (2005), «Երթ անաղատում» (2008), «Ուշադրություն» (2011), «Քամողվածություն» (2017) եւ «Ակն» (2006): Վերջինն ընդունված է բազմաթիվ օրենքեր Կոմիտասին եւ Գոյորդի-Ռժ Յաւթնամին:

Գեղեցկության, լուսի, գովարդի եւ սիրն տն. Հայաստանի նկարիչների միությունում անցած շաբաթ բացված գեղանկարիչ Հրան Թադեոսյանի ցուցահանդեսն այսօն կարելի է անվանել: Հայաստանում ինքնաշխ նկարիչների օս հարուստ արհալ ունեն, այդ ինքնաշխ մեջ ամենաինքնաշխներից մեկը Հայաստանի ժողովրդական նկարիչ Հրան Թադեոսյանն է, որի արվեստը երեմն բարերի օգնությամբ հնարավոր չէ սպառիչ բնութագրել եւ փոխանցել նրա գեղանկարներում ինքնուրույն կյանք սահցած հզոր էներգիան, ամուրափակ լուսը, անհավանական դպյածած գունային համադրությունները: Դրա համար դեմք է տեսնել Հրան Թադեոսյանի գեղանկարները, ընդ որում՝ բնօրինակով, որովհետև ոչ մի վերատորթյուն չի փոխանցում դրանց կենդանի հերուները դարձած գոյնի, լուսի եւ երաժշտությունը:

Հրան Թադեոսյանի ցուցահանդեսը բազմաթիվ տաղանդավոր մարդկանց էր մագմիսի մես ձգել-բերել նկարչի տուն. այդքան հիմնալի արվեստագետներ՝ գրողներ, նկարիչներ, կինոթեատրիչներ ու երաժիշտներ մի տեղում կարող եր հավաքել թաթոսի գումարդ, արդեն իսկ կարելի ասել՝ մնայուն եւ լուսավոր արվեստը: Վաղուց ճիշտեղ չեն տեսնել գեղանկարչությունը գնահատող այսքան գնահատելի մարդկան: Ի դեմ՝ Հրան Թադեոսյանը ինքը, աշխարհում արժենութած լինելով, այնքան անլաճույն ու առիմնող մարդ է, որ ամեն մեկը կարող է հաղորդակցվել, սի-

Իզոր էներգիայի կուտակում, լուսի խտացում, գույնի տոնախմբություն ու սիրո լիցք՝ հրան Թադեոսյանի կտավներում

Վել հետը, առարկայորեն նրա խոսից սանալ այն էներգիան, որով նա առանեն լիցքավորում է իր ստեղծագործությունները: Այնու ո՞ր՝ ընդիմարադես ամեն մեկը, սիկվելով նրա հետ, կարող է դաշտանի ունենալ տաղանդավորին հավասարվելու, նրա տաղանդի ուրիշ մի փոքր իր վրա գգալու, ու դա էլ տաղանդավոր մարդու հիմնոսող արվեստի հարուցած դրական իյուզահաներից է: Այնու որ հրաւալի արվեստին գործադրությունը է նաև նկարչի մարդեղեն տեսակը, որ բոլորի համար անսատի գրավիչ է դարձնում Հրան Թադեոսյան երեսությունը:

Ների ընչով գգացի:

Նկարիչների միության ցուցարանում աղբեմող գույների հրավառություն էր: Նկարչի հոգու լուսը ծիկրակում էր անգամ թավ գոյների համարությունների խորթեցից, ինչին կարողանում են հասնել միայն իսկական վարդեմերթ-խարկանը, որին տրվում են, անմնացորդ սիրով կմիզած մոգական մի հմայք ունի, որի աղբեմող ուրիշ անմահության թեւերին փոփոխանելով, ենք էլ իր հետ շարունակությունների է մղում:

Ընորհավորում եմ հրաւալի ծննդյանդ տարեդարձը, Հրան Թադեոսյան, ուրօքություն՝ սեր, հավաս, բարություն եւ լուս սփռող արարիչ...»:

Ցուցահանդեսը նկարչի ծննդյան 84-ամյակին եւ նրա դասավանդած բուհի՝ Ճարտարապետության Հայաստանի ազգային համալսարանի 100-ամյակին էր նվիրված, մի տեսակ կարծես անփոփեր նրա զոյգ գործունեությունը, ներկայացված է հայուր գեղանկար՝ նրա նկարած հազարավորներից...»

Ի դեմ՝ վեցին նկատել են Հայաստանի նկարիչների միության ակտիվ ցուցահանդեսային գործունեությունը, միգուցե դայմանավորված նաև նրա երիտասարդ նախագահ Սուրեն Սաֆարյանի եռանդով:

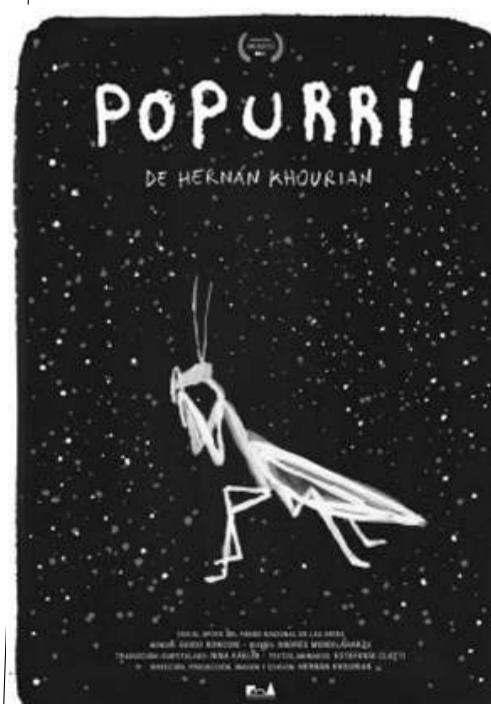
ՄԱՐԴԵՍ ԽԱՅԱՏՐՅԱՆ

Ցուցահանդեսի բացման ներկաները կվկայեն՝ նկարչի տան ցուցահանդեսը հզոր էներգետիկ կուտակում է, լուսի խտացում, գոյնի տոնախմբություն ու սիրն լիցք, հսկանի նման փոխանցվող դիտողներին: Այստեղ կարելի է գտնել ժամանակավոր հայտնի սիրով տիեզերական ներդաշնակության այն գուգահեռ աշխարհում, որն ամեն մարդու վիճակված չէ զգալ ու տեսնել, սակայն մեր տաղանդավոր ժամանակակից Հրան Թադեոսյանի աշքը, սիրսն ու զգայարանները կարողանում են տեսնել, զգալ ու կտավներով փոխանցել այդ գուգահեռ իրականության անմկարագրելի գեղեցկությունը...

Թադեոսյանը ստեղծել է իր բնությունը, իր տիեզերքը, սիրն իր աշխարհը, ծաղկների իր տեսականին, որոնք կտավների գուրգուրում են նայողին, ամունում, դարտւում սիրով ու կանչում իրենց աշխարհ: Ցուցահանդեսի բացման խոսիվ բանաստեղծ Խաչիկ Մանուկյանի նկարագրությունը մեկն մեկ է. «Սառույցը հալվել էր, չված թռչունները վերադարձել՝ տեղում մնացածների հետ խմբավորված ծլվում էին, ծառերը ծաղկել, ու ընկընկան հովն էլ անուշ բույրերով էր զգվում, բայց մեկ է, այս տարի գարնան գալը Հրան Թադեոսյանի կտավ-

Արգեստինահայ շարժանկարչի նոր ֆիլմը

Բուենոս Այրեսի միջազգային կինոփառատոնում կայացել է ԵՐԵՆԱՆ ԽՈՒՐՅԱՆԻ «Պողոսորի» շարժանկարի առաջախաղը: «Ֆիլմն ինքնակենսագրական վավերագրության, անձնական օրագի եւ, միեւնույն ժամանակ, Հայոց ցեղասպանությունը վերաբրած իմ դարձի՝ Վասիբի դիմանկարի խառնուրդ է, ասել է Խուրյանը «Դիարին Արմենիա» կայբեցին: Նախագիծը իմանված է իմ նախորդ՝ «Այստեղ եւ այնտեղ» (2018) վավերագրական ֆիլմում սփյուռքի խնդիրն արծարծելու փորձառության վրա»: «Այստեղ եւ այնտեղ» ֆիլմի առաջնախաղը տեղի է ունեցել 2018 թվականին, Մար դել Պլատայի միջազգային կինոփառատոնում: Գաղափարն առաջացել էր բժնադիրի նախանձների կողմից Ցեղասպանության ուրաց ընտանեկան լուրջունը բացահայտելու անհամեստությունից: Ֆիլմն ընդարձակ երկխոսություն է ուժինորդ եւ գրող ԱՐԱ ԱՐԳՈՒՄԱՆՅԱՆԻ միջեւ եւ արդյուն է Խուրյանի կողմից 2015 թվականին Բուե-

նու Այրեսի Խոհեման դրյուցում կազմակերպված կինոսեմինարի: Երնան Խուրյանը հայազգի արգեստինահայ հետազոտող, կինոռեժիսոր եւ դասախոս է: Լա Պլատայի համալսարանում սացել է արվեստի դրվագնի կոչում: Նա արժանացել է աշրե մրցանակների եւ կրթառուսական արդենական մակարդակներում: Նկարահանել է «Սորբերոյի սավամները» (2003), «Պունա» (2006), «Ջիւղություն» (2010), «Լուրյուններ եւ ձեռքեր» (2014) եւ այլ կինոֆիլմեր: Որդես ուսուցի եւ կինոռեժիսոր՝ Խուրյանը գործակցել է Արգեստինահայ եւ Լատինական Ամերիկայի աշրե մրցանական արվեստի բաժնում:

ՀԱՍՏԻԿ ՊՈՂՈՑՎԱՆ

Հայոց ցեղասպանությունը վերաբերածները սփռվեցին աշխարհով մեկ։ Իսկ նրանց սերունդների առաջնությունը դարձավ Քիչողությունը աշխարհին փխանցելը։ Ֆրանսահայ նկարիչ Ռովիկիաննես Սեմերյանը՝ ժանսեմը, ստեղծել է Հայոց ցեղասպանության մասին դասմող կտավների շարդը։ Քետագյում նկարիչը այցելեց Հայաստան և «Եղեռն» շարժը՝ բաղկացած 34 կտավներից, նվիրեց Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտին։ Ցեղասպանության թանգարանում գործում է Ժանսեմի դասկերասրահը, որտեղ նշանական ցուցադրության է ներկայացված նրա «Ցեղասպանություն» շարժը։

Ապրիլի 23-ին Դայոց գեղաստղանության թանգարան- ի հմտիքություն «Ժամանեց» ցուցարանում բացվեց ֆրանսահայ գեղանկարչի եւ փորագրող Ժամանեցը Սեֆերյանի (Դարություն-Պետրոս) անհատական ցուցահանդեսը, որն ունի «ԱՆՍՊԱՏԸ. ՄԱՐՎԱԾ ԶԱՅԼԵՐՈՒԹ» խորագիրը: Սա եւս խորհրդանշական էր, որովհետեւ Յիշողությունը դեմք է փոխանցվի սերմնեսերունդ, իսկ ամեն հայ արվեստագետ դայքարի ջահակիր է, որ աշխարհի հետ խոսելու է իր իմբնաշիմ լեզվով: Ցուցահանդեսը եռալեզու է (հայերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն):

Ցուցահանդես կազմակերպվել է Հայոց ցեղասպանության թանգարանինստիտուտի և Արդիություն Մարությանի աջակցությամբ: Ներկայացված է 27 աշխատանիվ փորագրանկարներ՝ եւ ածխանկարներ, որոնք լրապանում են Հայոց ցեղասպանության փոլվերից մեկը՝ ճահիկան բայլերը սիրական անառատաներով: Ստեղծագործություններում վեր է հաշնում ազգի գենետիկ հիշողությունը, որն անհնար է արմատախիլ անել, որին էլ որ ցեղասպանությունն իրագործած օսմանցի թուրքերի սերունդները տասնամյակներ շարունակ ժիշտեն դամական իրողությունը: Հիշողություն, որի սվերները մնացել են անարդաշի պազմների մեջ ...

Դժվար է անդրադառնալ Հայոց ցեղասպանության՝ մեր ազգի հանար այս սուրբ թեմային, սակայն Ժան-Պիեր Սեֆերյանը Հայոց ցեղասպանության թեմային կարողացավ մոտենալ սրբազն երկյուղածությամբ։ Եվ իր ստեղծագործություններով ողբեկոչեց Հայոց ցեղասպանության՝ այլևս սրբադասված նահատակների հիշատակը։ Ու այս նասին հինգ՝ արլետսաքեն ասում է.

- Ցուցահանդեսը ին հարգանի տուրք
է Հայոց ցեղասպանության զոհերի հի-
շատակին եւ նվիրված է նաև 1915-ի
Հայոց ցեղասպանությունից փրկվածնե-
րին: Մեր դարսեն է հիմք մեր անցյալը, ո-
րը մեր հիշողության մեջ է դրունված...
Ես համեստեն, մասների ծայրով ուժե-
ցի դիմուն այն առաջարկի վիճակին,
որ լրի են մեր նախանձները:

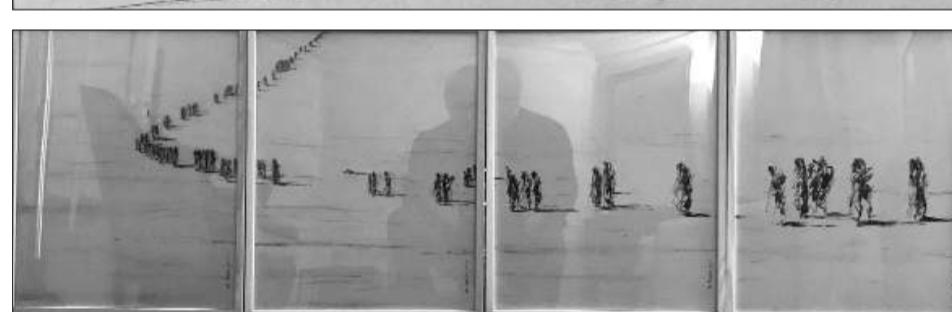
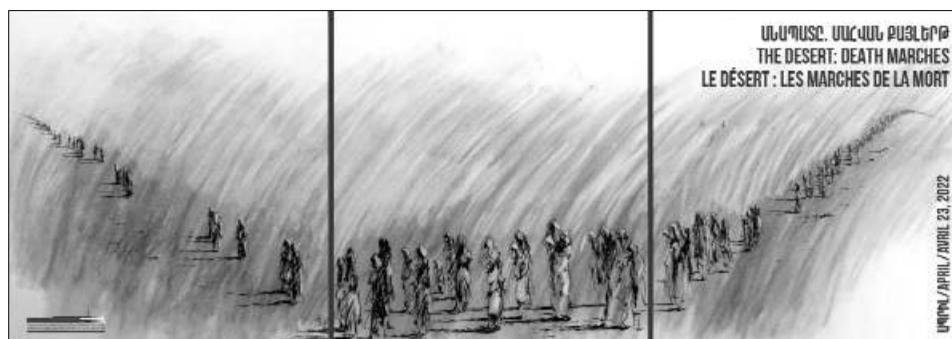
Ժան-Պիեր Սեֆերյանի ստեղծագործությունները ուղղված են ականատես-վերաբերյալ վկայություններով.... Եվ հաճողությունը պահպանվում է առաջին աշխատանքում:

վավերագրեր:

Ահա նրանցից մեկի՝ **Միհրան Աղազարյանի** հուշը. «...Ինչ Վերաբերում է նրանց, ովքեր բայլում էին կիրճ հասնելու համար, ուստի առաջանաներ տևան իրենց բժնմերի դասարառվ, որոնք անձեւից ավելի ու ավելի էին ծանրանում: Չաերը, հասկադես ծերերը, հազիվ էին կարողանում բարեւ եթք պահում էին այս»:

Հայոց ցեղասպանությանը ականատես դարձան Եվրոպացի եւ ամերիկացի դեսպանները, միսիոներներն ու ճանապարհորդները: Նրանցից **Էռնետս Ջիսոնֆելը** է գրում. «...Մալաթիա հասնելուց մի քանի շաբաթ անց հաղորդեցին, որ թուրք գեներալ, զիսավոր հրամանատարն իր տօնությունը եկել է Մալաթիա. խաղաքի իշխանությունները ջոկաս ու պարկեցին՝ ճամասաւրի լրացի օրուն:

Հայոց գեղաստանության հիշողության տակաման արվեստագետը՝ Ժան-Դիեր Սեֆերյան. «Անառաջ. Մահվան ժայլեր»

«Անաղա. Մահվան բայթեր» շարի
հզոր փորագրանկարներին նայելով՝ մեկ-
դայա հեռավորությունից զերապրում
եմ մեր ճախճիմների կրած տառաղամ-
երը : Այսոր ու ճախվան բայթերի ճա-
նապարհին նրանք հրենա տառաղամնե-

մասին եւ առաջ բարձր գույք աշխատանք ի մասին երգի էին հորինում թշնամու լեզվով՝ բուրժերեն: Դետագայում ականավոր ցեղասպանագետ, բանագետ, բանահավաք Վերժինե Սվազյանը դրանք եւս գրի եր առնելու եւ ներկայացնելու եր «Հայոց ցեղասպանություն. ականատես-վերաբրդների վկայություններ» ստվածակալ աշխատության մեջ: Այդ դատանական երգ-վկայություններից մեկը թարգմանաբար հնարյա է ասութեա:

Դեր Զոր կոչվածքը մի մեծ տեղապահ,
Սուրբած հայերին էլ հաշիվ չկար,

Օսմանցի թեժերը նսագործ դարձան
Դայերն են մեռնում հավաստի համար
Դիօքլությունը ոչ միայն չի ջնջվելու
այլև սերունդները դայխարելու են Պա-
ճական հայրենի վերադառնալու իրա-
վունքի համար: Ժան Պիեռ Սեֆերյան
իր փորագրանկարներում արտահայտել
նաեւ «Աերառարձի» թեման:

Արվեստագիտության բառակազմությունը պահպանվում է ՀՀ Կառավարության կողմէն՝ առաջարկություն ուղարկելու մասին օրենքում (ՀՀ Կառավարության կողմէն՝ առաջարկություն ուղարկելու մասին օրենք, 2009 թ.) և այլ օրենքերում:

Ժան-Պիեռ Սեֆերյանը դեմի անալիս հայերի տեղահանությունները Օտրկայացրել է մետաղի փորագրության տեխնիկայով, որը հնարավորություն է սվել փոխելու գծագրերի, ճամանակաբաշխության ուղղությունը. այն նախադես տղագված է եղել թոթի վրա: Այս աշխատանքը երեք մասով (կոլեկտիվ անալիս, անհատական անալիս և անալիտիկ հիմունքուն) ամբողջացնում է տեղահանության գեղարվեստական մոտեցումը: Նկարչի աշխատանքներն ասես Պարույր Սեւակի «Եռաձայն դատարագ» լրտեմի արձագանին են գեղանկարչության մեջ՝ «Ողբամ մեռելոց», «Բեկանեմ ժանքեր», «Կոչեմ աղրողաց» :

Հիշողությունը չի ջնջվում: Ժամ Պիեռ Սեֆերյան-արվեստագետի հիշողությունն էլ մի «տաղան» է՝ բնակեցված ազգի սրբություններով: Նրա արմաները Պատմական Հայաստանից են: Հայրը՝ ծագումով Սեբաստիայից, մայրը՝ Ամելիայից, Թրանսիա են գաղթել 1925-ին: Հաստատվելով Փարիզի նորակա հսկի լե Սուլին արվարձանում՝ Ժան-Պիեռ Սեփերյանը 18 տարեկանից որոշել է մասնագիտանալ գրաֆիկական արվեստի մեջ... Նրա աշխատանքները ցուցադրվել են աշխարհի բազմաթիվ երկրներում՝ Կորտեա, Բարդոնիա, Ջինաստան, ԱՄՆ, Հայաստան: Ժան-Պիեռ Սեփերյանը շարունակում է արարել ու փնտել ստեղծագործական նոր ուղիներ՝ աշխարհին դասմելու հայ ազգի նահատակության ու վերածննդի մասին: Այս ցուցահանդեսը դասմական արդարության համար դայլարի կոչ է «մահվան բայլերը» Վերաբրածների սերունդներին: Արվեստագետների գաղափարների խոսքումն է Օրա աշխատանքներից մեկը՝ «Հիշողություն»: աբվածինաւ. Խաչբար. լուսափորագրություն հատիկանախուով: Իսկ ստեղծագործությանն ուժադիր նայելու դեմքու ուրվագծվում է «Հայոց» բառը...Եվ այս բառը չի ջնջվելու աշխարհի հիշողությունից, որովհետեւ ամեն սերունդ ազգի հարատեման իր բանաձը դիմի փնտի ու գտնի... Միանգամայն կարեւու խորհուրդ ունեն անվանի ցեղասպանագետ Ռայմոնդ Հարություն Գեւորգյանի այս խոսքերը, որոնք աճբողջացնում են ցուցահանդեսի գաղափարը.

«Ժան-Պիեր Սեֆերյանի փորագրանկարների շարքը լուսաբանում է Հայոց ցեղասպանության փուլերից մեկը՝ ճահվան խյալերը։ Այն մեզ տանում է մի սարսափի աշխարհ, որի գրիերն են կանայք, երեխաներ, ծերեր, որ ճանապարհութիւն են հայտնվել իրենց բնաջնջելու ուժային բաղավականության դաշտառով։ Սորեւ տրված տեղահանությունների բարեկը ցույց է տալիս, թե ինչուն է երեք ամսում ավելի բան երկու միջինն մարդ իր օջախից բռնությամբ տեղահանվել դեղի անհայտությունն, դեղի անաղաս։ Այնտեղ ինչ-որ իմաստով վերջին բայլերն են, վերջին շարժմները՝ կործանման եզրին կանգնած մարդկանց։ Տեղահանվածների մեծ մասը զրիվել է իրենց ճանփեղերին, բայլերի ընթացքում... Ժան-Պիեր Սեֆերյանի գրաֆիկական աշխատանքը հարզանի տուր է անաղասի բայլողներին, որոնցից բայլերն են փրկվել։ Այս դասկերասահը, որը այցելումներին եզակի հնարապերություն է ընձեռում դիտել, ինչուն են իրենց մեջ, երկու վարդեսների բացառիկ աշխատանքները, որոնք մեզ հետ խոսում են իրենց հզոր եւ անսահման մարդկայնությամբ։»

ՀԱՅ ՀՎԱՐՑ

Ամերիկացի լրագրող

«Արմենիա Սիրո-Ավելիքէյրի»
աղրիլի 23-ի համարի մեկնա-
բանությունների էջում արտադր-
ված լրագրող Զոն Ըլարցի այս
հոդվածը, որից քարզմանաբար
համապատասխան է ներկայացնում,
լուս է տեսել նաև «Ինտերնա-
շն» աղրիլի 18-ի համարում:

Եթե կա մի բան, որ կարող են ասել Մ. Նահանգների եւ Եվրոպական Երկրների կառավարությունների նախին, դա այս է, որ Արանի բոլորն էլ Վօսակցում են Ուկրաինային Ռուսաստանի կատարած Վայրագությունների կադակցությամբ։ Մ. Նահանգների նախագահ Զո Բայդենը վերջերս «ցեղասպանություն» անվանեց այդ Վայրագությունները։ Ազգային անվտանգության խորհի նրա խոսնակը նշեց, որ աշխատում են «հայքնաբերել ինքնությունը այն բոլոր ռուսների, որոնք դատախանառու են կատարված Վայրագությունների եւ ոճագործությունների համար»։ Գերմանիայի կանցլեր Օլաֆ Շոլցը հայտարարեց, որ խողաքացիների սպանությունները «դատերազմական հանցագործություններ են, որոնք մեզ համար անընդունելի են... եւ որոնց կատարողները դեմք է դատախանառության ենթակվեն»։ Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Բորիս Ջոնսոնը էլ ազդարարեց. «Չեմ հանգստանալու միջնեւ արդարություն չհասարակի»։

Պատմությունը, սակայն, հույսում է մեզ, որ այս բոլորը դաշտակ խոսակցություն է, ամենափոք հետևորաբանություն: Դժվար է գտնել օրինակներ, որոնցում կառավարությունները զոհաբերում են իրենց նախակները հանուն այլ երկրների ժողովուրդների բարօրության: Փոխարենը, նրանից այդ օսար ժողովուրդների իրական տառապանքները ծառայեցնում են իրենց նախակների իրագործման՝ ոգեսենչելով իրենց բարագիներին եւ վատաքանելով իրենց թշնամիներին: Այլ բան անելը նրանց բոլորովին չի հետաքրքրում:

Դայուր տարվա վաղեմության մի սահմուկելի իրադարձություն ամենասույզ դասկերացումն է տալիս այս ճշ-
մառտությանը: Եվ իենց իշխանություն-
ներին անհած լինելու հանգանակն է,
որ մոռացության է տալիս այդ իրադար-
ձությունը:

Եթելիում, այլ կայսրությունների (հայկական Փրանսիական եւ բրիտանական) ախորժակն էր սրբ՝ Տիրանալու ավելի մեծ Օսմանյան տարածմանը:

Առաջին համաշխարհային ղատերազմից առաջ Եռամիապետությունը մի խումբ էր ձեռքում էր Վերցրել Օսմանյան կայսրության իշխանությունը: 1915-ին, երբ ղատերազմը թեժանում էր, այդ խճիքի երեսի փառաները նախաձեռնեցին իրականացնել ղատնության ամենասարափելի հանցագործություններից մեկը՝ հայերի ցեղաստանությունը՝ վախճենալով, որ նրանք կփորձեն անկախանալ: Ժամեաթ փառայի խոսերով՝ կայսրությունը «ղատերազմի առիթն օգտագործում էր միանգանցներից ազատվելու համար իր ներին թշնամիներից»: Դայերին զանգվածաբար կոտորեցին կամ բեցին դեմի սիրիական անսպասելու ուժությամբ:

Կատարվածը գաղսնի չէր կարող մնալ: Քենց սկզբից Ֆրանսիայի, Մեծ

Բրիտանիայի եւ Ռուսաստանի կառավարությունները համատեղ հայտարարություն տարածեցին՝ նշելով. «Սարդկության եւ բարագակրթության դեմ Թուրքիայի կատարած այս նոր հանցագործությունների լուսի ներդ դաշնակից դետությունները հայտարարում են, որ անձնական դատախանածվության կենտրակեն Օսմանյան կառավարության բոլոր անդամներին»: Մեծ Բրիտանիայի լրդերի դալասի ականավոր ներկայացուցիչներից մեզը 1915-ին հետաքննություն ծավալելով գրել էր. «Պատմությանը հայտնի չէ ավելի սարսափելի եւ ավելի զանգվածային մի ոճագրություն»: Ֆրանսիական եւ բրիտանական թերթեր հեղեղված էին թուրքի արատավոր գործողությունները դատապարտող հիդաֆաներով:

Ս. Նահանգների դերը այս անհավա-
սլիկութեա շահադիմական գործընթաց-
ներում այնքան էլ նշանակալից չէր
բայց նույնան նողևայի էր: Մանուկն ու
խաղաքագետները այնտեղ էլ ողբացել էին
եւ դասաղարքել Քայլոց ցեղասպանու-
թյունը, սակայն դասերազմից հետո կի-
րառել խոսանավելու և նիշինարեւե-
լյան աւրածից ու նրա նավթից մի դա-
տարիկ կորցելու խաղաքականությունը
Եւսանության երեւ փառաների ամկու-
մից հետո երկի դեկն սանձնած քենար-
Աքարքութիւն վճռականութեա մերժել է
դատասխանաւսպության ենթարկել Տե-
ղասպանությունը իրազրողութերին: Զա-
լիք լուսորութեան ցարունակութիւն էին:

Ալեք Դավթը, որ հետագայում ԿՐՎ-ի
դեկապան էր դաշնալու, այդ ժամանակ
Պետքարտուղարության Երիտասարդ՝ աշ-

Հայոց գեղաստանության դառը դասը Ուկրաինային ՎԵՏԱԿԾՈՂՆԵՐԻՆ

Բայց ահա թե ինչ էր կատարվում կոլլյուսների ետևում: 1915-ի դեկտեմբերին **Ձեմալ փառան** հատուկ հանձնարարությանք մի եմիսարի եր ուղարկել դաշնակից դեռությունների ներկայացուցիչների հետ հանդիպելու: Վերջինս փոխանցելու էր, որ փառան դատասվում է իշխանությունը խելք մյուս երկու փառաներին սաղավելով, եւ եթե դաշնակից դեռությունները դաշտապահներին իր ծրագիրն ու տաճադրեին ֆինանսական օժանդակություն, ապա հոյս ունեն, որ կարողանար դրւու զալ դատերազմից եւ կանգնեցնել Հայոց ցեղասպանությունը: Իր մյուս դայմանն էր, որ Ֆրանսիան եւ Մեծ Բրիտանիան հրաժարվեն Սիցիլն Արտելիում Օսմանյան սարածների դահանջարությունից:

Սա նրա կարելուրագույն սխալը դարձավ՝ ինչողևս **Դեյվիդ Ֆրոմկինն** է գրում իր «Բոլոր խաղաղություններին»:

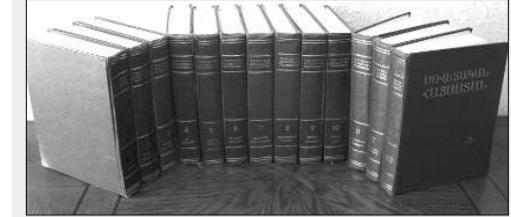
խառակիցներից մեկն էր եւ հետյալ գրառումն էր արել. «Պետքարութարդ խուսափում է թղթնել այն տղավորությունը որ ցանկանալով ակտիվորեն դաշտութեան մեջ մետուքան առեւտական շահերը, Սահանգմերը չի ցանկանում բայլեր ձեռնարկել հօգութ թիստոնյա փորբանանությունների»: Աղա ավելացրել էր. «Զափազանց զբաղված են կարելցանինի կոնգրեսական բանաձեւերը կատցնելով գործունեությամբ»: Ժամանակը եկել է առաջ նայելու, ոչ թե եւս: Մի՞թե կատարված այնքան վաս էր: Կետրամ ծովակալներից մեկն իր հոդվածում գրել էր, որ հայերին ոչ թե Միրիայի անապաները էին ժեղահանել, այլ «ամենաբերի ու հմայիչ վայրեր... ի գին մեծ ջաների ու գումարների»: Նա մոռացել էր նետել, որ Թուրքիայի կառավարությունը իրեն սվեր էր իրավուն նավի եկամտաբեր աղբյուններից օգսվելու իրավունք:

Ուկրաինայի հարցի վերաբերյալ դասն այստեղ բավականին ճշայլ է բայց անհրաժեշտ է առերեսվել ճշմարտության հետ։ Ինչուս այլ դեմքերում, այստեղ եւս խղաքագետների ընլոր սրածնիկ արտահայտությունները դեմք է անհետել։ Յնարավոր է, որ ՄՆԱՀԱՆՁՆԵՐԸ գործի ի շահ ուկրաինացիների, բայց դա կատարվելու եսուկ լատահական ձեւով։ Ուկրաինացիները դրա վրա չընեն է դնեն իրենց հույսերը։ Ամերիկացիներն էնչըներ է հավատան, որ դա է մեր կառավարության գլխավոր նղատակը։ Ուժեղ գերերություններն ունեն իրենց հեռահար նարտավարություննը, որ նրանի ամեն գնով ցանկանում են իրականացնել, իսկ մարդկային տառադանուները մաս չեն կազմում այդ նարտավարության։

Թարգմ. ՀԱԿՈԲ ԾՈՒՐԿՅԱՆ

ԻՄԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱԾ ԲԱԻՐԱԾ

၁၂၈

ՂԱԼԱԾ բարի ինաստային նրբերանգմերով հետարկվողներին Եղուարդ Աղայանն իր «Արդի հայերենի բացառական բառարանի» միջոցով խորհուրդ է տալիս նայել «ՍԽԱԱԼ» բառահոդվածը, հուշելով, որ այդ երկու բառերը հոճանիչներ են:

ՀՅ Ախտկին Ախտազգահ Սերժ Սարգսյանը 2022 թ. ապրիլի 5-ի ընդունության համրահավաքին, լրագրողի հետ գրուցիչ ժամանակ, հերյուրանի է հաճարել այն դնդումները, թե ինը մշտադես բանակցել է Արցախը հանձնելու մասին՝ հակադարձելով, որ «ԱՍՈՂԸ ՂԱԼԱԾ Է ԱՐԵԼ»: Արդյո՞ք Սարգսյանն իր արտասահմած այդ նախադասությանը ցանկացել է ասել՝ «ասողը սիսալվել է»:

Իրանում 1979 թվականին խլանական հեղափոխության դրու բաժնացրած այաթոլլահ Խոմեյնին է վերագրվում «Ամերիկան ոչ մի դալար չի կարող անել» թեսակոր դարձած կազմակերպության առաջնորդ ճատակագիր է եղել ասել՝ «Ամերիկան ոչ մի սխալ թույլ չի տա»։ Փորձենք դարձաբանել.

Մեզ օջախտող տարբեր ժողովուրդների լեզուներում բույն դրած ՂԱԼՍԹ բառն արաբերեն ծագում ունի, որը բացառապես նշանակում է «սխալ», «անճշտություն»։ Թուրքերը ՂԱԼՍԹ-ը փոխառելիս, նախընթերել են ԽԱԼԹ HALT արտասանությունը։ Բայց բանի որ այն փոխառել են դարսկերենից, դահլիճնել են բարի երկրորդ՝ թանձրացական իմաստը՝ նույնը փոխանցելով նաեւ դոլսահայ բարբարին։ Վրացիներն իրենց «սովորութիւն» հանաձայն, բառն արտասանում են ՂԱԼՍԹԻ ձեւով՝ «սխալ», «դատապարտելի արար» եւ «դավաճանություն» իմաստներով։ Նոյնիսկ «դետական դավաճանություն» բառակադակության մեջ այս բառն է օգտագործվում։

Պարսկեւնում ՂԱԼԱԹ-ը օգտագործվում է թե՝ «անձօտովյում» իմաստով, եւ թե իբրև հանդիմանական խոսք: Եվ երբ ասվում է «ՆԱ ՂԱԼԱԹ Է ԱՐԵԼ», հայերեն կարելի է թարգմանել բառացի: Կարելի է թարգմանել նաև օգտագործելով ՄԽԱԼ Բարո:

Աֆղանստանում ՂԱԼԱԹ-ը արարելենի նման միայն անճօռություն իմաստն է արտահայտում: Այնեղ նույնիսկ թՅՈՒՐԻ-ՍԱՑՈՒԹՅՈՒՆ (ghalat-fahmi) բառի կազմության մեջ ՂԱԼԱԹ բառն է օգտագործված: Եթե դուք Զարուհում վեցցներ հեռախոսն ու սխալ համար հավաքեք, ձեզ բնօւարա կղատասխանեն, որ դուք ՂԱԼԱԹ եք արել (սխալ համար եք հավաքել):

Եվ, բանի որ մենք այդ բառը փոխառել ենք մեր անմիջական հարեւաններից, բարի մեջ գետեղել ենք միաժամանակ երկու հայսնի ինասները: Նույնիսկ մեր որոշ բարբառներում Սիւլ բառը ՂԱԼՎԹ բարի Տարբանարութանը ուսաձերէ է «ՂՈՒ»:

Հայերը բարի բանձր ինասոք ճիշտ փոխանցելու համար հաճախ օգտագործում են հատուկ էեւսադրումով արտասանված ՂԱԼԼԱԹ ձեւը: Եկ եր մենք մեր անբարեհած վերաբերումունք խոսակցին փոխանցելիս ասում ենք «ղալլաթ ես արել», բնավ չի նշանակում, որ թիրախավորված անձը «չարաչար սխալվել է», այնուա, ինչուն մեր բառարաններն են փոխանցում, այլ նշանակում է, որ նա «զլուխը բախին է սևել»:

ՍՈՒՐԵԼ Թ. ՍԱՐԳԱՅԱՆ

ԹԳԴ, ԹՐՆՓԵՄՆԻ

«Երե նոյնիսկ մեկ անգամ դու վախից դրդված մեջքդ ծոել ես, ողնաշարիդ ճակատազիբն արդեն որոշված է, դու կրկին կծոես այս»:

Ինչպ Բրոդսկի

Երկար ժամանակ է լրավական աղբյուրներով լսում են հայրենանարնակ վերլուծաբանների ասուլիսները։ Սակայն ամեն անգամ այն տպավորությունն են սաշունակ, որ թե՛ հարցազրույց վարող լրագրողները, թե՛ հրավիրվածները կարծիքներ են հայսնում իիմֆ ընդունելով ու հենվելով միայն դաշտնական տեղեկատվության վրա։ Միեւնույն ժամանակ տպավորությունն է նաև, որ իրենց այդ դատողությունները դաշտ-

Պուղե իսկապես իրավիճակ է փոխվել...

Հայ լինել՝ օսանակում է ամեն գնով դահղանել հայկականությունը, հայ լինելու իննությունը, ազգային գիտակցությունը: Իսկ մենք անձնական կյանքի, գրամանի դարունակության, դյոյակներ ունենալու, թվացյալ ազատությունների ու իրավունքների ետևից ընկնելով՝ մոռացել ենք մեր ազգային դիմագիծը դահղանու, ազգային իննասիրությունն ու արժանադասվությունը չկորցնելու մեր կարեւոր առաջելության մասին: Պատահական չէ, որ յուրաքանչյուր պատրաստությունը պատճենագործ է առաջարկությունը:

գոյն ձեւը արժեհանակարգերի ոչնչացման համար կրիվն է: Դա մոռացանի եւ արդյունները բաղաւմ են այսօր, բանի որ տարիներ տարւնակ տարվել էին ամեն ինչով, բացի համակարգված աշխատանքով մեր հոգեւոր արժեների, մեր ազգային ինքնության, ազգային արժանապատվության դահլիճնան համար անդուլ դայքարից: Սակայն համոզված եմ, որ դա երկար չի տարւնակվի, եւ մենք որդես դարավոր, կենսունակ ազգ ու անսահման ուժեղ տեսակ՝ դեմք է հաղթենի արժեհանակարգերի հավերժական այդ դայքարում... իսկ դրա համար հարկավոր է մեր սերունդների գաղափարազրկված արժեհանակարգը վերալիցքավորել մեր հոգեւոր ու ազգային արժեներով, ինչպես նաև դատանական դասերով ու մեր հերոսների օրինակներով: Մենք դարսավոր ենք մեր լինել մեր նախնիների թողած երկրին, լինել հայակենարոն եւ հայստանակենարոն:

գրեթե մերժված կամ զնօվված է օրգա-
նական-sarբերական համերաշխու-
թյունը կամ դրա հնարավորությունը...

Այստեսակ հասարակության միջա-
վայրում օրեր առաջ լսեցի դարն Զայկ
Կիրակոսյանի հայտարարությունը, որ-
տեղ նա արտահայտում է Հայաստանի
Վարչապետ դաշնալու իր ցանկությունը
եւ դրա հետ մեկտեղ նաեւ նշում է այն
ժայլերը, որոնք դիմի անի իշխանու-
թյուն սամաննելուց հետո: Ալբերտի, Եր-
ևանի, որ հենց առաջին կետն այն էր, որ
«Հայաստանում դարսադիր զինվորա-
կան ծառայությունը դեմք է բացառված՝
այն փոխարինելով դրոֆեսիոնալ զին-
ված ուժերի հետ»՝ տեղելով, որ այն ա-
վելի «կոնսուլակ» է լինելու եւ «այս ա-
մենը իհարկե կկանչի 18 տարեկան ե-
րիսասարդներին բանակ տանելու ար-
դեն ժիրահոչակ ավանդությը»: Այս կե-
տից հետո նա նշել է ես մի բանի այլ կե-
տեր, որոնց հետ դժվար է չհամաձայնել,
բայց բանակի մասին ննան անհեթերը

Զինվորական ծառայությունը ղետք է խստացվի, եւ խանի որ մոտ աղաքայում ժողովրդագրական զերականգնման բարդ խնդիր ենք ունենալու, մեկ տարվա երկարացվի: Նաեւ կանայք դիմի դարսադիր գոնեն մեկ տարի ծառայեն (ծարքահեղ դայմանների հաճար): Իհարկե, ղետք է անընդիաց ավելացվի ու վերադարձաւսպի նաեւ դահետազորային ների խանակը: ճիշտ կլինի առհասարակ, որ բոլոր գյուղերում ու քաղաքներում լինեն զինվորական ծանրաբաներ, որտեղ աղաքա հայկազունները 12 սարեկանից դարսադիր նախադարձաւսպեն 18 տարեկանում զինվորական ծառայության անցնելուն: Այս ինաստով այդ «ՏիՄահրչակ ավանդությօ» ոչ թե մեզ խանգարում է դրոֆեսիոնալ բանակ ունենալ, այլ անհրաժեշտություն է եւ ղետք է լինի մեր ազգային բանակի անկյունաբարը: Այսպէս է բանակը հզրացնելու, ղետականությունը դահելու, ազգ-բանակ եւ ժամանակակից

«Սղարտ» դառնալու միակ ճանապարհը. դեսf է սրբացնեմի այդ «ժխրահոչչակ ավանդույթը», ոչ թե հրաժարմեմի նրանից:

Ես հավանում եմ, որ այս մայրերի եւ թուլանոր ու աղազգային արական սերի ներկայացուցիչների սրտով չեն նման բաներ անգամ լսելը: Գիտեմ, վսահ եմ նաեւ, որ նման բաներ ասելու բարդացավուների ժամանակ մեծ աջակցություն չի աղափովի այս կոռում-դացված ու ամլացած ժողովրդավարական հաճակարգում, սակայն այնուամենայինիվ սա է բացառակ ծճարտությունը, հետեւաքար աղազգա ազգային դետությունում նման մտերատահայտելու դիմի օրենով արգելվի, իսկ դրանք արտահայտողներ՝ դաշտականամութեան ենթարկվեն:

Այս լայնաներում վարչադիր օրեւ ՌԴ այցի շրջանակներում տարածված համատեղ հայտարարությունը տասայլ հարցերի թվում դարձնակում է հարցերի հարցը. Դայտասանի ճասով ովկ է իրագործելու կանխագծված թեզերը: Ակնհայտ է, որ ներկա վարչախումբը չի իրագործելու այն՝ մեկ դարգ լատառով. մինչ օրս այս թիմը թե՛ ուղղակի, թե՛ անուղղակի (զանազան արտախորհրդարանական «ուժերի», «ծուռ» ու դավադիր նախագիծ-ուժերի միջոցները) վարել է այդ հայտարարության տարին ու ոգում 180 ասիժճան հակասող հակառակական բաղաքականություն: Եվ եթե մեկը կա, որ հավատում է, թե անգլոսաբոնյան-թուրքական նոլեզմոնը տաճադրություններով առաջնորդվող այդ թիմը վերցնելու է հայտարարության կետերն ու իրար հետևից անհեղորդն իրագործելու է դրանք, ապա նա անվագն կամ միամիտ է, կամ բանից անտերալ:

ԵԱՐԿ ԵԱԾ), ոչ միջդետական հարթակ-
ԱԵՐՈՒՄ, բանի որ այն մեղմ ասած չի սի-
րում Ռուսաստանին եւ «խաղաղություն
բերելու» իր կեռծ օրակարգ-ֆարնզով
տենչում է դեռի Թուրքիա եւ Արքեծան:
Այս անհերթիլի իրողությունների ձեւա-
կերպումը հանգեցնում է հետեւյալ եզ-
րականություններին.

